Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis

Antehac ex probatis Auctoribus breviter concinnata

Busenbaum, Hermann

Coloniae Agrippinae, 1707

Q. 190. Quid circa jus bellandi, Officiales & milites sit præterea notandum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42515

Visual Library

cæde, præda, &c. *vid. Laym. Cap.* 12. An autem talis
poſsit occidere militem hoſtilem ſe invadentem.
vid. Eſcob. l. c.

ADDENDA.

Q. 190. *Quid circa Jus bellandi, Officiales & milites, ſit præterea notandum.* ℞. Seqq. §. 1. Nunquam licere bellum, docuerunt Manichæi, & poſtmodum *Oecolampadius* ac *Lutherus*, ſed damnantur in Concilio IV. Calcedon. anno 452, in Bracarenſi I. Anno 563, in Claro-Montano anno 1084, in Lateranenſi anno 1120: éſtque apertè contra Scripturam, utì oſtendit *Dicaſt.* de Juſtit. L. 2. T. 1. D. 10. à n. 247. & copiosè *Grotius* L. 1. c. 2. Quamvìs autem *Alexander* III. c. 1. de *Treuga & pace*, graviter prohibuerit bellum & pugnas tempore Adventûs & Quadrageſimæ, tamen prohibitio illa non eſt uſu recepta, vel jam conſuetudine eſt abolita, utì habet communis cum *Dicaſt. num.* 495, hinc etiam die feſto licitum eſt pugnare, ſi poſtulet neceſsitas vel notabilis utilitas, maximè cùm videatur eſſe opus non ſervile, ita cum aliis *Dicaſt.* num. 496. 868

§. 2. Bellum non poteſt eſſe utrimque *materialiter & reipſa* juſtum, quia uni tantùm poteſt *à parte rei* Jus competere; poteſt tamen eſſe utrimque *formaliter* juſtum, quia poteſt adeſſe ignorantia invincibilis & opinio pro Juſtitia utriuſque partis: Nulli tamen eſt licitum indicere bellum, priuſquam Jus ſuum & adverſæ partis fecerit à viris doctis ſufficienter examinari, quia bellum, quod affert tanta mala, debet eſſe poſtremum medium, ita *Mendo* D. 13. Q. 15. §. 3. Si autem poſt examen major probabilitas ſtaret pro illo, qui non habet poſſeſsionem rei, de qua diſceptatur, probabile eſt cum *Mendo* num. 229. 869

hunc,

hunc, qui non poſsidet, poſſe rem illam quærere bello, quia major probabilitas facit exceſſum Juris, & ſicut per ſententiam Judicis res illi adjudicaretur, ſic quæri poterit armis: oppoſitum tamen etiam probabiliter tenent *Salas*, *Molin.* *Breſs. Dicaſt.* n. 344, quia poſſeſsio eſt talis titulus retinendi rem, ut ex ea nemo juſtè expellatur, niſi contra ipſum ſit moralis ſaltem certitudo Juris, hinc tenent omnes communiter habenti Jus minùs probabile & non poſsidenti eſſe illicitum rem bello quærere. *Nec obſtat*, quòd Advocatus poſsit tueri probabilem partem contra probabiliorem: *Nam* diſparitas eſt, quòd actio Advocati ſit tantùm inveſtigatio, ex qua parte ſtet tale Jus; bellum autem non tantùm eſt velut ſententia, ſed etiam eſt illius executio, quæ non eſt licita, quando pro parte altera eſt major probabilitas. Quænam autem ſint juſtæ cauſæ belli, exponit *Dicaſt.* à n.288. Et ſpeciatim an licitum ſit bellum ad imminuendam vim creſcentem, quæ aucta nocere poſſet, videri poteſt *Grotius* L. 2. c. 1. n. 17, qui rectè negat. Vide etiam dicenda Lib. 4. n. 1496.

870 §. 3. *Sot. Azor* & *alii* cum *Burgh.* Cent. 2. Caſ. 88. putant aliquem juſtè poſſe defendere ſuam vitam contra alium juſtè aggredientem, quia defenſio vitæ videtur eſſe de Jure Naturæ vel ſaltem Gentium omni homini licita: unde ex parte defendentis non eſt propriè bellum, vel dici debet, quòd quando dicitur non poſſe eſſe bellum utrimque juſtum, intelligatur de bello utrimque offenſivo, & non de eo, quod ex una tantùm parte eſt offenſivum & ex altera defenſivum: ſed *Molina* meritò dubitat de veritate hujus ſententiæ, quia ſic ſe defendens reſiſtit alterius Juri, ergo agit injuſtè; deinde aggrediens Jus habet ipſum occidendi,

nam

nam eſt juſtus aggreſſor, ergo alter viciſsim aggrediendo agit injuſtè; denique aliàs etiam poterit quis defendere ſuam vitam contra carnificem, utì dictum eſt num. 816. quod tamen omnes negant. Videri poteſt etiam *Lugo* de Juſtit. D. 10. à n. 144.

§. 4. Si rationes pro juſtitia belli utrimque ſint 871 probabiles, putat *Dian.* P. 4. T. 4. R. 32. militem poſſe pro parte, quâ volet, militare: imò *Caram.* in Th. Fund. n. 1408. negat militem poſſe unquam dubitare de juſtitia belli, quia non incipitur temerè, ſed cum conſilio, ac pro utraque parte eſt authoritas Reip. & ſupremi conſilii, ſed *Carden.* in 1. Criſi D. 6. n. 143. rectè oſtendit militem dubitare poſſe de juſtitia belli.

§. 5. An liceant fœdera cum Turcis & Hæreticis, 872 fusè examinat *Diana* T. 2. poſt P. 10; & ſuppoſitâ juſtitiâ belli, poſſe Principes Chriſtianos cum illis inire fœdus, abſolutè affirmant Auctores 12, & conſentiunt alii cum *Dicaſt.* n. 280, ſi abſit ſcandalũ ac periculum Fidei: è contrà alii 14. abſolutè negant: alii 6. dicunt licere in ſumma neceſsitate: *Diana* cum 17. Theologis dicit per ſe licere, in praxi autem ratione circumſtantiarum vix unquam, ac refert exemplum cujusdam Regis, qui moriens dicebat: *Perii, quia volui eſſe fœderatus ei, qui hoſtis eſt Chriſtiani nominis.* Rem hanc etiam bene tractat *March.* in Trib. T. 2. T. 6. T. 3. Q. 1. D. 4. Et T. 2. T. 2. S. 6. Q. 3. D. 1, clarè oſtendens in praxi ordinariè eſſe illicitum tale fœdus.

§. 6. Chriſtianis illicitum eſt (per ſe loquendo) 873 bello aggredi Infideles, v. g. Indos, quia Chriſtiani nullum habent Jus in ipſos, & ipſi ſinè cujuſquam injuria poſsident ſua: *per accidens* tamen licitum eſt, 1. Si impediant prædicationem Evangelii, ſic

ſic enim faciunt contra Jus, quod à Chriſto habet Eccleſia, evangelizandi ubique. 2. Quando damnificant Proximum, nam ſicut qui damnum injuſtè patitur, poteſt ſe defendere, ità & alius poteſt ei ferre auxilium.

874 §. 7. Papa habet poteſtatem prohibendi bella Principibus Chriſtianis, quando ita exigit bonum commune Fidei vel Religionis, quia in his eſt Chriſti Vicarius cum poteſtate conſtitutus, tenentúrque ipſi Principes, etiam primariò, hoc bonum attendere.

875 §. 8. Peccant Belli-Duces & tenentur reſtituere, ſi diſsimulent, quâ viâ velint exercitum ducere, ut ſic à diverſis oppidis tranſitum redimentibus pecunias accipiant, quia uno tantùm loco debetur eis tranſitus, nec poſſunt ipſi illum venalem facere, aut pro libitu hos præ illis gravare; neque Princeps ipſe hoc concedere poteſt cum tanto Reip. detrimento, *Molin. Côn. Bonac. Arsd.* T.2.P.2.T.6 in Reſol. Caſtr. q.3. *Dicaſt.* num.459.

896 §. 9. Commiſſarius, qui Capitaneo petenti annotavit plures milites, quàm habeat, tenebitur reſtituere, ſi Capitaneus deficiat; excuſari autem poterit à reſtitutione Capitaneus, 1. Si ſtipendia ordinaria judicio bonorum & intelligentium non ſint ſufficientia, quod tamen non facilè credendum. 2. Si illa utiliter pro Principe ſuo impendat. 3. Si Principi ſuo tantundem poſtea remittat ex debitis vel dandis nomine juſti ſtipendii, *Leſs.* in Auct. v. *Bellum*, caſ. 1.

877 §. 10. Si Princeps aſsignet cuique militi 10. aureos, & Capitaneus paciſcatur de 9. unúmque ſibi reſervet, peccat, quia ſi Princeps tanti taxavit ſtipendium, aureus ille eſt militis, & Capitaneus eſt tantùm velut Oeconomus: è contra

ſi

ſi non aſsignavit ùt pretium ſtipendii, ſed tantùm id, quod dari poſſet, ſi minùs non ſufficeret, aureus ille manet Principis; & credibile eſt hoc ultimo modo fieri, ſi ſolvantur ordinaria ſtipendia menſium, *Leſs.*caſ.2. quia tamen Principes nôrunt varias hìc fraudes ſolere intervenire, videntur tacitè permittere aliquid: unde *Alexander Parmenſis* aliquando reſpondit Caſtrenſibus Societatis JESU, non eſſe faciendum ſcrupulum Capitaneis ob quinque vel ſex pagas muertas, ùt vocant, ita *Leſs.*Caſ.3. De cetero, etiamſi Officiales ſciant Commiſſarios ſibi injuſtè retenturos id, quod poſt perſoluta ſtipendia ſupererit, non ideo licitum eſt ipſis, quod ſupereſt, retinere, quia Princeps poteſt (quoad utroſque) eſſe invitus, *Arsdek.*Quæſt.3.

§. 11. Non licet ratione ſtipendii dimidiati aut 878
malè antehac perſoluti, poſtea in luſtratione militum ficta nomina conſcribere, ut ſuppleatur ſtipendium debitum, 1. Quia non licet compenſatio, ſi fieri debeat cum fallacia & falſitate. 2. Quia hoc fit cum periculo gravis damni Reipublicæ, quæ putabit ſe tot habere milites. 3. Quia qui talia officia admittunt, ſatìs ſciunt non perſolvenda tam accuratè ſtipendia, ergo cenſentur ſuo Juri renunciâſſe: Uſu tamen in militia recepto Capitaneis conceditur locus mortuus pro duobus aut tribus famulis, & unus pro Signifero, etiamſi illos actu non habeant, ita quoad omnia *Arsdek.*ſuprà.

§. 12. Si milites moriantur, Jus ad ſtipendium, 879
quod lucrati ſunt, devolvitur ad hæredes, ſicuti aliæ actiones & credita Defunctorum; nec apparet, unde Jus Officialibus poſſit competere, *Arsd.*q.2; *Layman* tamen & *Dicaſtill.* num. 464. fatentur

conſuetudine receptum eſſe, ut trium vel quatuor menſium ſtipendia retineantur quaſi in depoſito, ad milites in officio continendos; quòd ſi moriantur, dicunt nihil reddi hæredibus, ſed nîl certi afferunt, per quòd excuſent, niſì fortè quòd prævaleat bonum commune, aut quòd dantes nomen militiæ videantur in hoc conſenſiſſe; quod tamen non præſumitur.

ARTICULUS III.

Quid in bello juſto liceat.

880 » R*Eſp.* Etſi circa hoſtes in bello juſto liceat
» ea omnia facere, quæ ad finem belli ſunt
» neceſſaria, v. g. occidere, ſpoliare &c.
» innocentes tamen (quo nomine intelliguntur
» pueri, qui arma geſtare non poſſunt, mulieres
» ſenes, Religioſi, Clerici, peregrini, mercatores, &
» ruſtici) directè vitâ ſpoliari non poſſunt;
» bonis tamen externis poſſunt, ſi ſint pars Reip.
» hoſtilis, alitérque finis belli obtineri non poſſit.
» *Mol. Bec. P. 2. c.* 10. 11. *&* 12. *Laym. Fill.* T. 29. n. 191. &c.
» Ratio eſt, quia cùm ſint pars Reipublicæ, poſſunt
» propter hujus delicta puniri, in iis bonis, quæ
» Reipublicæ dominio ſubſunt. *Unde reſolves:*
» I. *Per accidens* licet aliquando comburere
» etiam Eccleſias, & hoſtes ex iis extrahere, in iis
» ſpoliare & occidere, ſi v.g. Eccleſiâ velut caſtro
» ad repugnandum utantur. *Sylv. v. Bellum, num.*
» *Sa, Bonac. de Contract.* D. 2. *Q. ult. Sect.* 1. *P. ult.* §. 3.
» II. Contra hoſtem licet uti inſidiis & ſtrata-
» gematîs, dummodo abſint mendacia, etſi etiam
» hæc, v.g. quando exploratores ſe fingunt amicos,
» non ſint mortalia: ea verò, ad quæ cavenda
» nulla Prudentia datur, v. g. veneno inficere

puteos